

УПЛЫЎ ІНТЭРТЭТ-КАМУНІКАЦЫЙ НА МАЎЛЕННЕ ЧАЛАВЕКА

Валуеў Ю.Г., Нічыпярковіч Г.К.

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Пятрова Н. Я. – к.філал.н., дацэнт

У рабоце разглядаюцца асаблівасці маўлення ў сетцы інтэрнэт. Вызначаецца, якое месца мае інтэрнэт у жыцці чалавека і які уплыў мае на працэс камунікацыі. Робіцца выснова пра тое, як змянілася маўленне.

За апошняе стагодзе ўзнікла вялікая колькасць сродкаў камунікацыі паміж людзьмі. Спачатку з'явілася тэлефонная сувязь, дзякуючы якой людзі атрымалі магчымасць размаўляць на адлегласці. Падчас вынаходніцтва інтэрнэту магчымасці камунікацыі на адлегласці пашырыліся, напрыклад, мы можам мець зносіны і пры з дапамозе відэасувязі, аўдыасувязі, малюнкаў і тэкставых паведамленняў. Усё гэта значна спрашчае наша жыццё, паскарае працэс перадачы інфармацыі. Чалавецтва імкнецца да максімальнага камфорту і спрашчэння жыцця, таму інтэрнэт вельмі карысны і атрымаў велізарную папулярнасць у сучасным грамадстве. Зыходзячы са статыстыкі за 2022 год, 62,5% сусветнага насельніцтва выкарыстоўваюць інтэрнэт, аўдыторыя сацыяльных сетак павялічылася да 4,62 млрд. чалавек [1]. Такі наплыў карыстальнікаў стварыў цэлую інтэрнэт-культуру. У наш час ужо немагчыма кантраляваць распаўсюджанне новага кантэнту, паколькі з кожным днём з'яўляюцца мільярды гігабайт новай інфармацыі ў сусветнай сетцы.

Разам з усімі вартасцямі інтэрнэту, адзначанымі намі вышэй, ён мае і негатыўны уплыў на сучаснае грамадства. Напрыклад, чалавечае жаданне спрасціць камунікацыю прывяло да таго, што многія людзі перасталі карыстацца агульнымі нормамаі граматыкі і пунктуацыі, а ў адным тэксце могуць

выкарыстоўвацца словы з розных моў. Такія з’явы ў першую чаргу назіраюцца ў інтэрнэт-маўленні маладога пакалення, паколькі гэта катэгорыя карыстальнікаў самая вялікая. Найбольшы ўплыў на іх маўленне ў інтэрнэце зрабілі сацыяльныя сеткі.

Звернемся да паняцця сацыяльнай сеткі. Гэта інтэрнэт-пляцоўка, якая дазваляе размяшчаць і праглядаць кантэнт, а таксама перапісвацца с іншымі людзьмі [2]. Найбольш папулярныя наступныя рэсурсы: Тэлеграм, Вкантакце, Інстаграм. Разледзім, як часта адбываецца камунікацыя паміж падлеткамі на пракладзе наступнага дыялогу:

- *Прыв(я спазняюся на аўтобус.*
- *Ясн, хутчэй.*
- *Я магу не паспець да пачатку трэні.*
- *Мг, сёння ўсім трэба быць.*
- *А шо мне рабіць?*

Для людзей, якія не выкарыстоўваюць інтэрнэт, такая форма камунікацыі нават будзе незразумелая. Карыстальнікі сацыяльных сетак ці месенджараў часта скарачаюць словы, выкрастываюць замежныя лексічныя адзінкі, і ўсё для таго, каб эканоміць час на камунікацыю.

Прааналізуем, якія памылкі прысутнічаюць у гэтым дыялогу (табліца 1):

Табліца 1 – Памылкі ў дыялогу.

Запіс дыялогу	у	Від памылкі	Правільнае напісанне	Тлумачэнне
<i>Прыв(</i>		Пунктуацыйная граматычная	<i>Прывітанне, спазняюся аўтобус.</i>	Пасля слова <i>прывітанне</i> павінна стаяць коска. У дыялогу выкарыстана піктаграма (эмоцыя суму), якая часта ў сацыяльных сетках замяняе знакі прыпынку. Таксама слова няўдала скарачана.
<i>Ясн</i>		Моўная граматычная	<i>Зразумела</i>	Па-першае, выкарыстана рускае слова <i>ясна</i> , па-другое, яно падаецца скарачанае.
<i>Да пачатку трэні</i>		Граматычная	<i>Да пачатку трэніроўкі</i>	Няўдалае скарачэнне слова.
<i>Шо</i>		Моўная	<i>Што</i>	Няўдалае скарачэнне слова на ўзор няправільнага вымаўлення.

Акрамя таго, у гэтым дыялогу выкарыстана лексема *мг*, якая значыць ‘май гад’, выраз, што выкарыстоўваецца ў Амерыцы, калі жадаюць выразіць моцнае здзіўленне. Адзначым, што для інтэрнэт-маўлення амерыканізмы – даволі частая з’ява. Аднак многім людзям гэта *мг* здасца не словам, а нейкім спалучэннем літар.

Як бачым, у пададзеным вышэй дыялогу назіраецца вялікая колькасць памылак. Мы лічым, што такія памылкі перашкаджаюць узаемаразуменню паміж камунікантамі. Самымі шматлікімі з’яўляюцца граматычныя памылкі, паколькі ў інтэрнэт-маўленні пашыраны разнастайныя скарачэнні. Іх вялікая колькасць тлумачыцца імкненнем моладзі да эканоміі часу і хутчэйшым абмене інфармацыяй. Разам з тым, такія скарачэнні не заўсёды вельмі ўдалыя. Акрамя граматычных памылак, ў інтэрнэт-камунікацыі прысутнічаюць і пунктуацыйныя памылкі, якія звязаны з няправільным выкарыстаннем знакаў прыпынку і ўжываннем пэўных сімвалаў, так званых эмадзі, замест знакаў прыпынку.

Такім чынам, мова ў сацыяльных сетках становіцца нясталай і час ад часу не вельмі дакладнай для ўсіх яе карыстальнікаў. Няправільнае выкарыстанне і скарачэнне слоў даволі часта абмяжоўвае людзей у разуменні падчас дыялогу. Са з’яўленнем сацыяльных сетак распаўсюджваюцца ў мове масавыя скарачэнні слоў [3]. Часта выкарыстоўваюцца абрэвіятуры, устойлівыя для інтэрнэт-гаворкі выразы, незразумелыя па-за межамі сеткі. Такія тэксты чалавек сталага ўзросту не заўсёды зможа зразумець. Менавіта гэта і называецца слэнгам. У інтэрнэце ён свой, адметны.

Слэнг (англ.: *slang*) – набор слоў ці новых значэнняў вядомых слоў, якія ўжываюцца ў розных сацыяльных групах людзей [4]. З-за сваёй зручнай формы і лёгкасці ўжывання, аспекты навагодняга слэнгу моцна замацоўваюцца ў нашым маўленні, збядняючы і пагаршаючы наш слоўніковы запас. Некаторыя людзі нават пачынаюць ужываць слэнг ва ўсіх аспектах свайго жыцця: дома, на вучобе, на працы і г. д. Але прысутнасць яго ў маўленні чалавека – з’ява зусім няновая: скарачаныя словы пачалі набываць масавы характар у краінах былога СССР прыблізна пасля набыцця першымі шырокавядомымі месенджарамі (на момант 1990-х – першай паловы 2000-х гг. гэта найперш сацыяльная сетка ICQ, якая ўбачыла свет у 1996 г.) сваёй аўдыторыі [5].

На нашу думку, растлумачыць ужыванне скарачаных слоў можна не толькі з боку жадання сэканоміць часавыя рэсурсы. З аднаго боку, скарачэнне апраўдана, бо гэта вельмі зручна, напрыклад, значна хутчэй напісаць умоўнаму сябру “ок” замест таго, каб пісаць “я цябе зразумеў”. Але з другога боку, ужыванне скарачаных слоў, як і ўвогуле слэнгавых выразў, у шматлікіх жыццёвых сітуацыях будзе не толькі недарэчна, але і прадэманструе неадукаванасць ці непрафесіяналізм камунікантаў. Мы лічым што слэнг, усё ж такі, павінен ужывацца ў гутарковым стылі маўлення і толькі ў дарэчнай навакольнай прасторы, калі суразмоўцы добра разумеюць адзін аднаго ці ёсць магчымасць непасрэднага ўдакладнення таго ці іншага слова, калі ўсё ж з’явілася непаразуменне. Трэба таксама звярнуць увагу, што, часцей за ўсё, скарачэнні па сваім паходжанні

з'яўляюцца запазычанымі. Разгледзім табліцу 2, у якой прадстаўленыя папулярныя сакарачэнні з інтэрнэт-маўлення:

Табліца 2 – Найбольш папулярныя скарачэнні з інтэрнэт-маўлення.

Слова	Паходжанне	Значэнне
Ясн	З рускай мовы	Зразумела
Нез	З рускай мовы	Няма за што
Лол	З англійскай мовы	Ужываецца, каб перадаць эмоцыю смеху, ад англійскага "Laughing Out Loud"
Нэт (інэт)	Уласная лексіка	Інтэрнэт
Мб	Уласная лексіка	Можа быць
Рофл	З англійскай мовы	Ад англійскага ROFL – "rolling on the floor laughing" - «катаюся па падлозе ад смеху»

З'яўленне ўсё большай колькасці падобных слоў у лексіцы амаль кожнага інтэрнэт-карыстальніка таксама гаворыць аб росце ўплыву заходняй культуры на наша жыццё. Час ад часу мы можам бачыць, як слэнг з інтэрнэт-сферы прыходзіць у рэкламу, у некаторыя віды мастацтва, у публіцыстыку і інш. Вельмі часта вуснае маўленне сучанай моладзі таксама змяняецца пад уплывам інтэрнэт-камунікацыі. Па-першае з'яўляюцца розныя замены гукаў, напрыклад, «в/ў» замяняецца на «фф» (*здарофф*). Па-другое, у вусным маўленні ўсё часцей сустракаюцца скарачэнні і англійскія словы, напрыклад, *хай*, *прые* і інш. Па-трэцяе, моладзь часта ў пісьмовым маўленні не ўжывае знакі прыпынку, а таксама часта піша так, як вымаўляе, напрыклад (*намана* замест *нармальна*), таксама назіраецца, выкарыстанне смайлаў замест знакаў прыпынку і напісанне уласных назваў з маленькай літары [6]. Усё гэта сведчыць пра з'яўленне наступных тэндэнцый у інтэрнэт-камунікацыі, якія часта распаўсюджваюцца і ў іншыя сферы зносін: збядненне слоўнікавага складу ў камунікантаў, павелічэнне колькасці непісьменнага насельніцтва, парушэнне ўзаемазразумення паміж сталым пакаленнем і моладдзю.

У заключэнне мы можам сказаць, што інтэрнэт-камунікацыя значна аблягчае чалавечае жыццё, эканоміць час, дапамагае ў пошуку інфармацыі, але мае як станоўчыя, так і адмоўныя бакі. Некаторыя людзі аддаюць перавагу зносінам у інтэрнэце, тым самым губляючы свае камунікатыўныя сацыяльныя навыкі. Разам з тым развіццё інтэрнэт-камунікацыі дало штуршок для многіх адкрыццяў у розных галінах навукі. Уся справа ў тым, якім чынам мы выкарыстоўваем сусветную сетку. Мы лічым, што інтэрнэт-камунікацыя патрэбна, але злоўжываць ёй нельга. У нашых сілах не даць інтэрнэту замяніць рэальнае жыццё. Дастаткова карыстацца гэтымі сродкамі камунікацыі ўмерана, так, каб не забруджваць свой слоўнікавы запас і пакінуць сабе магчымасць, калі гэта неабходна, выказвацца літаратурна, згодна з усімі правіламі і нормамаі.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Статыстыка [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://wearesocial.com/uk/blog/2022/01/digital-2022-another-year-of-bumper-growth-2/>. – Дата доступу: 20.10.2023.
2. Социальная сеть [Электронный ресурс] – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Социальная_сеть. – Дата доступа: 21.10.2023.
3. Откуда пошли сокращения ok, OMG, IMHO и другие популярные акронимы современности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://dzen.ru/a/XTwFs5yURgCtUIX>. – Дата доступа: 21.11.2023.
4. Сленг [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Сленг>. – Дата доступа: 21.11.2023.
5. Эволюция мессенджеров – короткая история индустрии сообщений за прошедшие 40 лет [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://itcrumbs.ru/istoriya-evolyutsiya-messendzherov_23557. – Дата доступа: 21.11.2023.
6. Влияние интернет-сленга на речевую культуру современной молодежи [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://moluch.ru/young/archive/23/1409/>. – Дата доступа: 21.11.2023.